

Systematisk arbeid for pasientsikkerhet

synergi[®]

detecting risk

Kan helsevesenet lære av offshorebransjen?

Pasientsikkerhet er i vinden. Mens media slår opp fadesene, jobber ildsjeler i helsevesenet med et lite omtalt kulturskifte i forhold til sikkerhetstekning. Inspirasjonen er hentet fra blant annet offshorebransjen.

Tekst: Siv L. Seljevold

– Offshore og annen industri har for lengst innført en nulltoleransefilosofi, og kanskje er det noe vi bør vurdere innenfor helsesektoren også. I alle fall må vi sørge for en kontinuerlig forbedring gjennom godt etablerte systemer og en kultur for å fange opp farlige situasjoner før de blir alvorlige.

Det mener Tor-Arne Engebretsen, rådgiver ved Avdeling for Kvalitet og Pasientsikkerhet, Oslo universitetssykehus, Ullevål. Med 23 år i oljebransjen i bagasjen, mener han seg «hjernevasket» innen sikkerhetstenkning. De siste årene har han sett mange gode grep

Global

Hele virksomheten er organisert rundt sikkerhet

Proaktiv

Vi arbeider med de problemer vi finner

Kalkulerende

Vi har systemer som fungerer

Reaktiv

Vi prioriterer sikkerhet hver gang det skjer en ulykke

Patologisk

Alt er greit så lenge vi ikke blir tatt for det

innen pasientsikkerhet, det er i høysetet flere steder innen helseforetakene.

Likevel er mye av arbeidet med pasientsikkerhet fortsatt på ildsjelnivå, og Engebretsens nære samarbeidspartner er en av Norges mest fremtredende på området; professor Stig Harthug ved Haukeland Universitetssykehus. Også han lar seg inspirere av oljesektoren, men mener man må nysansere litt.

– I oljesektoren kan man jobbe med nulltoleranse fordi det dreier seg om ekstremt store fortjenester, og mye kan løses ved å forbedre teknologien før man går videre med en operasjon. Vi jobber med mennesker, og liv må reddes i løpet av minutter og timer. Det vil alltid innebære en kalkulert risiko. Derfor ville det være dumt å ha som mål at ingen pasienter skal oppleve at noe går galt. Men det betyr ikke at det ikke er mulig å redusere veldig mange faresituasjoner.

Opparbeider sikkerhetskultur

De to herrene er enige om at det er særlig to ting som skal til for å bedre pasientsikkerheten: En gjennomført endret sikkerhetskultur og et enkelt IT-system som gjør det mulig å få oversikt over hendelsene for å kunne jobbe helhetlig og systematisk med pasientsikkerheten.

– Og det ene er vanskelig uten det andre; det blir som å spørre hva som er viktigst av høyre og venstrefoten, eksemplifiserer Harthug.

La oss likvel ta sikkerhetskulturen først. Noe av utfordringen her har vært praksisen i norsk helsevesens meldeplikt, som har begrenset seg til alvorlige hendelser som innrapporteres til Helsetilsynet. Deretter har den ansvarlige legen sittet og vært redd for reaksjonene og

syndebukkstempelet.

– Det har skapt både underrapportering og gal holdning til rapportering, sier Engebretsen.

– I stedet for å grundig analysere årsakene bak hendelsene og å sette inn konstruktive tiltak for at det ikke skal gjenta seg, har man jobbet ganske uførtørdent videre. Man har faktisk ventet på neste smell i stedet for å forebygge, mener Engebretsen.

Harthug merker at vinden nå er i ferd med å snu.

– En sikkerhetskultur er noe som må utvikles over tid, og vi er på vei. Jeg ser økende grad av åpenhet og diskusjon rundt uønskede hendelser. Noen er redde for å si fra, men det vi faktisk er opptatt av, er å finne årsaker og et velfungerende system som hindrer gjentakelser.

Engebretsen vil ha det åpne forbedringsarbeidet høyere opp på agendaen. Samtidig skal personfokuset vekk, selv om rapporteringen ikke kan være anonym. Derfor er han blant kreftene som har sørget for en ny

Tor-Arne Engebretsen er en av ildsjelene for forbedringsarbeidet innen norsk helsevesen. Foto: Morten Brakestad

Når rådgiver Tor-Arne Engebretsen holder foredrag om sikkerhetstenkning, presenterer han «sikkerhetsstigen».
– Hvor plasserer du deg, og hva gjør du med det?

Spesialtilpasset for helsesektoren

Sju landsting i Sverige, to helseregioner i Norge og en større privat pleieinstitusjon benytter nå programvaren Synergi® for systematisk oppfølging, analyse og forbedring i forhold til risiko.

Synergi er en modulbasert løsning som bidrar til effektivisering og optimalisering av arbeidet, samtidig som oppfølging og måling av resultater sikres. Synergi inneholder skreddersydde moduler for Pasientsikkerhet, Legemiddelbivirkning, Laboratoriemedisin og Sykehusinfeksjoner. Modulene for helsesektoren er utviklet i nært samarbeid med ledende nordiske sykehus og helseregioner. I tillegg kommer standard moduler for hendelseshåndtering, kvalitetsledelse, revisjonsledelse, inspeksjoner og risikostyring.

Utvikler Synergi Solutions AS er den største leverandøren av kvalitet, sikkerhet og risikoleddelsessystemer til helsesektoren i Norden. Globalt benyttes Synergi innen både helse, industri, energi og transport av mer enn 400 000 brukere i over 100 land.

endring i meldeskjemaet til Helsetilsynet hvor personfokuset er tonet ned, og større vekt legges på årsaker og forbedringstiltak.

Systemet: Synergi®

For å bedre kvaliteten i stor skala, må helsevesenet ha en felles tilnærming. Det forutsetter et elektronisk, oversiktlig og gjennomskiktig, samordnet system, mener Harthug. Etter å ha benyttet Synergi i Helse Bergen i ett år og i Helse Vest i tre år, har de nå satt igang en felles satsing på den nye versjonen av programvaren spesialtilpasset helsevirksomheter.

IT-systemet erstatter et lite standardisert papirsystem som gjorde helhetlig oversikt over HMS og kvalitet vanskelig. Avvikene registreres innen kategoriene HMS, ansatteskader, driftsrelaterte hendelser og pasientsikkerhet, IKT-relaterte hendelser som omhandler personvern. Alle kan legge inn informasjon om risikosituasjoner, og lederne må vurdere og sette igang tiltak. Alle ansatte kan til enhver tid sjekke og følge alle saker og lære av måten de løses på.

– Noen av avdelingene er meget flinke, mens andre ikke får det helt til, forteller Harthug. – Det er lett å registrere hendelser, men vi opplever at det er en viss brukerterskel for lederne som skal gjøre en videre vurdering. Men mange enkeltsaker har fått gode løsninger, og vi får inn stadig flere hendelser. Det er gledelig fordi det betyr at det er større aktivitet og oppmerksomhet rundt kvalitetsarbeidet.

Synergi – en øyeåpner

Innen Helse Sørøst RHF brukes Synergi ved Oslo universitetssykehus, Ullevål og Asker og Bærum sykehus. Ullevål har

arbeidet kontinuerlig med pasientsikkerhet og kvalitetsarbeid i mange år, presiserer Engebretsen. Men Synergi er nytt verktøy i det interne forbedringsarbeidet som har fungert som en øyeåpner på mange vis.

– Det har tvunget folk gjennom en tankeprosess i forhold til forbedring. Det førte til en total omstrukturering av internrapporting av hendelser, mer åpenhet og en annen organisatorisk struktur, forteller rådgiveren.

Meldefrekvensen på Ullevål har gått betraktelig opp etter to års bruk. Alle ansatte skal registrere hendelser som igjen blir saksbehandlet av nærmeste leder. Sykehusets ti divisjoner har ett kvalitetsråd per divisjon. Rådene håndterer alvorlige pasientrelaterte hendelser; sørger for gode forbedringstiltak og at meldeplikten til Helsetilsynet overholdes. Engebretsen fungerer her som rådgiver for bruk av resultater fra Synergi i forebyggende arbeid. – Nå jobber vi systematisk med

pasientsikkerhet. Synergi har blitt et begrep som alle kjenner på Ullevål. Det vil likevel ta noen år før vi ser de helt store endringene; at ingen er redde for å si fra og alle ansatte tenker sikkerhet fra de går inn døra til de går hjem igjen, anslår Engebretsen.

En gjennomført sikkerhetskultur og et enkelt IT-system som gjør det mulig å få oversikt over hendelsene er nødvendig for å kunne jobbe systematisk med pasientsikkerhet. To ting professor Stig Harthug mener er sammenbundet som høyre- og venstrefoten. Foto: Helse Bergen

detecting risk

Synergi Solutions AS, Postboks 222, 4066 Stavanger, Norge
Telefon: 51 44 22 00 E-post: post@synergi.com